

GAZETA LWOWSKA

We Srodę

N^{ro}. 71.

21. Czerwca 1820.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia d. 10. Czerwca. — O dalszym pobycie Najjaśniejszych Cesarstwa w Pradze donosi tamieczna gazeta z dnia 6. Czerwca co następuje: „Dnia 3. Czerwca przed południem raczyli Najjaśniejsi Cesarstwo zwiedzić klasztor, instytut naukowy i wychowania Urszulanek, tudzież urządzenie dla chorych i braci miłosierdzia i na obu tych miejscach powzięli dostateczne przekonanie o stanie tych urzędzeń. — W południe był wielki obiad u Dworu. — Po południu Jego Cesarzowska Mość oglądał szkołę wojskową pływania na rzece Moldawie. — W Niedzielę d. 4. Czerwca był znowu N. Dwor na Nabożeństwie w Kościele katedralnym. — Po południu, raczyli N. Cesarstwo udać się w towarzystwie innych znakomitych osób licznie zgromadzonym mieszańcom tutejszym w ogrodzie Bubneckim, udawszy się do zwierzenia wysiedli przy zamku także będącym, obezrzeli pieszo wielką część tego ogrodu, idąc tam i na powrót zatrzymali się przy sali ogrodowej nad stawem, rozmawiali z wielu osobami i swoją łaskawością iakoteż ludzkością ziednali dla siebie poważną część licznie zgromadzonego Ludu. — Po trzechgodzinnem zabawieniu się powrócili N. Cesarstwo około 8 godziny do zamku.“

Dziwić się zaiste należy do jak wysokiego stopnia doszedł w tak krótkim czasie fundusz przeznaczony na wsparcie Inwalidów wojska Austriackiego. Podług ogólnego wykazu załączonego do gazety Wiedeńskiej wpłynęło do tegoż funduszu do d. 31. Grudnia, mianowicie: w gotowiznie 673,783 ZR. 30 kr. W. W., w papierach publicznego funduszu 460,718 ZR. 4 kr., w prywatnych zapisach 24,439 ZR. 40 kr., w prowizjach od papierów publicznego funduszu 28,067 ZR. 16 kr., w prowizjach od prywatnych zapisów 85,442 ZR. 51 kr., zatem w summie ogólnej 1,272,451 ZR. 21 kr. Fundusz ten, który się tylko w dobrze wysyłającym kraju Austriackim tak szybko, so-

wicie i szlachetnie utworzył zapewnia „wieczne“ wsparcie dla 50 Oficerów inwalidów każdemu po 100 ZR.; dla podoficerów lub biednych żołnierzy po 50, i dla 1767 szeregowych, po 25 ZR. W. W., oprócz 4 takichże po 25 ZR. w monecie konwencyynej, zatem ogólnie 2021 „wiecznych“ funduszy oprócz czasowych, z których pobierają: 7 po 100 ZR., 15 po 50, i 63 po 28 ZR., tak więc i te uważane być mogą za 85 funduszy.

Daley wykaz ten wspomniany zawiera, iż z procentu od kapitałów następnie składanych rozdano: Na pamiątkę szczęśliwego powrotu N. Pana w roku 1814, 8000 ZR.; w roku 1815, 3550 ZR.; w roku 1816, 27125 ZR.; w roku 1817, 29,600 ZR.; w roku 1818, 42,400 ZR.; w roku 1819, 45,050 ZR. w W. W.; zatem w tych 6 latach 155,725 ZR., do tego jeszcze podzielono pomiędzy 4 szeregowych w roku 1818, 100 ZR. w m. k., iako też w roku 1819, ogółem 200 ZR. w monecie konwencyynej.

Xiąże Jabłonowski C. K. Posel w Neapolu przybył do Wiednia d. 8. b. m.

Wiadomości zagraniczne.

Indyje Wschodnie.

Listy z wyspy Jawy datowane pod d. 24. Stycznia donoszą, iż mieszkańcy Batawii po oddaleniu się wojska Hollenderskiego do Palembang wyiawszy 600 ludzi pozostałych, obawiają się napadu Malajów, którzy do sta tysięcy ludzi zebrać mogą, albowiem łatwo by im było wszystkich pomordować mieszkańców.

Wiadomości z Ceylonu datowane pod d. 20. Stycznia donoszą, iż na tej wyspie pokazaly się szlady nowego powstania.

Hiszpania.

Dziennik rozpraw z dnia 29. Maja zawiera względem wypadków Madryckich co następuje: „Różne rozchodzą się wieści o rozruchach zaszłych w Madrycie na d. 18.

wieczorem. Wszyscy zgadzają się na to, że stronnictwo Ultraliberalistów tak nazwane w Dzienniku Rozmaitości było od kilku dni w gwałtownym poruszeniu. Zda się, że klub Lorenzyński, a przynajmniej najznaczniesze Członki onego, chciały, aby Minister Woyny Margrabia de las Amarillas synowiec Jenerała Castanos był oddalony, ponieważ zupełnie zawisł od swego wuiia; klub wspomniony podpisał w tem celu przedstawienie na d. 16. i kazał go podać zgromadzoney radzie Ministeryalney przez trzech ze swojego grona Deputowanych o drugiej godzinie po północy. Zapewniają, iż ci Deputowani mieli mieć grożącą mowę a nawet wyrazili się, iż mają 8000 sztyletów gotowych na ich rozkazy. Zgromadzona część Członków tego klubu, oczekiwała całą noc odpowiedzi Ministrów, lecz zda się, że dano im odpowiedz. dla pozbycia się ich i zyskania czasu. Niektórzy mówią, iż Minister Woyny żądał uwolnienia, a drudzy Ministrowie poszli za jego przykładem; inni zapewniają iż Ministrowie zupełnie odwołali się do rozstrzygnięcia Junty i Króla. Klub zebrał się w d. 17. nadzwyczajnie; wołano głośno, ażeby żądać ostateczney odpowiedzi od Króla bo w przeciwnym razie musieliby się wszyscy razem następującego dnia udać do Króla dla podania mu przełożenia. Król uwiadomiony o tych poruszeniach, rozkazał na d. 18. o drugiej godzinie rano aresztować tych trzech Deputowanych, a przynajmniej owych dwóch, którzy przedstawienie układali. Poutwarzały się kupy niechętnych, lecz cała załoga stanęła pod bronią a wysłane stráže przywróciły publiczną spokojność. Zniecierpliwością oczekujemy dalszych wiadomości.“

W Toledo miały byż Wybory obwodowe bardzo burzliwe i iak list odebrany z Madrytu umieszczony w gazecie Francyi zapewnia, wybrani są na Deputowanych sami Ultraliberalisci. W Guipuscoa mianowano Deputowanym do Stanów (Cortes) P. Josepha Romero d'Usurbill znakomitego i bogatego posiadacza dóbr. Wyborem tym wszyscy się bardzo zadowolnieni.

W Ceucie na brzegach Afryki wychodzi od d. 1. Maia Dziennik pod tytułem: Liberalista Afrykański.

Dnia 17. Maia wyszedł nadzwyczajny dodatek do gazety Dworskiej, zawierający zdanie sprawy Gubernatora cywilnego Sarragossy względem rozruchów szasłych w nocy na d. 14. Powodem do tego było aresztowanie Marszałka polnego Haro, które nastąpiło z rozkazu Jeneralnego Kapitana Margrabiego

Lazan. Naczelnik cywilny D. Luis Veyard wyraża w liście urzędowym z d. 15.: „Dnia wczorayszego odbierałem całą dzień mnóstwo wiadomości, że nieprzyjaciele Konstytucyi i Króla myślą o spisku, powiększają swoje stronnictwo i chcą zamiar swoy w nocy przyprawić do skutku a miasto pogrążyć w nieładzie. Pomimo środków ostrożności, które zgodnie z innemi przedsięwzięciem Władzami, udatło się spiskowym szczególnie z parafii S. Michała, Magdałeny i Arrabel utworzyć korpus uwiedzionych ludzi. Mężna załoga i najznaczniesi obywatele parafii, osobliwie S. Pawła zgromadzili się około mnie, a gardząc pogroźkami i niebezpieczeństwami uderzyli na zdrayców i rozproszyli ich, przyczem żadnego nie było przypadku prócz że skaleczono iednego człowieka. W tey chwili (rano o godzinie 6) miałem radość widzieć woysko przechodzące koło mnie z oznakami radości, którą im zwycięztwo podało. Wołali oni z zapałem wolności: „Niech żyje Konstytucyia!“ Pochwaliwszy woysko liniowe milicyi Narodowj i obywateli wiejskich, wyraża daley Gubernator: „Nigdy nie można dosyć byż przezornym; z tą sądze prosić Jego Królewskiej Mci, ażeby iak nayspieszniey rozkazał oddziałom woyska wyruszyć do naszego miasta dla wzmocnienia załogi ku utrzymaniu na wodzy źle myślących i zniszczeniu wszelkiego zamachu przeciwko spokojności publiczney.“ Na końcu mowi on: „Dotychczas aresztowano już 30 ludzi, którzy należeli do powstania.“ Mowiono różnie o wypadkach w Sarragossie. Ponieważ wiadomość ta nadeszła przez nadzwyczajnego gońca, nie można zatem nie pewniejszego wiedzieć iak to, co Rząd ogłosił; zakończenie listu Gubernatora cywilnego wzbudziło tym więcej obawy; ponieważ wiadomo, że D. Luis Veyard jest mężem statego charakteru.

Namieniony w gazetach naszych wyrok Królewski, wydany w celu aresztowania 69 Członków byłych Stanów (Cortes), którzy się oświadczyli przeciwko konstytucyi jest już przywiedziony do skutku. P. Calderon uwięziony został w Witorii w chwili kiedy odieżdżać miał do Francyi. Podobnie stało się w Madrycie i po innych Prowincyiach. Trzey z tych Deputowanych przybyło szczególnie na d. 24. Maia przez S. Jean de Luz do Baionny. Deputowani ci dla nyscia przesładowania Prefekta (*gefę politico*) z Senstander, w siedli na szalupę w małym porcie na brzegach Cantabryjskich. — Piotr Santander był Biskup Sarragosski stronnik Jó-

zefa Bonapartego, po którego pozbyciu się przez Hiszpanów zbiegł był do Francyi, a teraz w skutek pozwolenia danego wychodźcom powrócił był do kraju, został zabity nie daleko Santander miejsca swojego urodzenia.

Podług listów z Kadyxu datowanych pod d. 22. Maia, zaniechano zupełnie wyprawy gotowanej do Ameryki południowej:

Gazety Paryżkie zawierają z listu pisanego z Barceliony pod d. 20. Maia wyjątek następujący: „Chociaż nic nadzwyczajnego nie zaszło tak w naszym mieście iako też w Prowincyi, to przecież muszę WPańu donieść z pewnością, iż nie podobna jest wystawić sobie tę oczewistą zmianę, którą od 14 postrzedź można na wszystkich twarzach. Royalistom zabłysła nadzieja a liberaliści nie są tyle zadowolnieni iak byli; wypadki w Sarragossie i w Gallicyi pogrążają ich w zamyslenia. — Wybory do Stanow (Cortes) wypadły wogolności dosyć dobrze a przynajmniej u nas i około nas, chociaż wielu trzyma je za złe. — Towarzystwo patriotów tutejszego miasta, które bardzo liczne było z początku, nie bywa już tak odwiedziane i zapadł do liberalizmu znaczne się zmniejszył.

Ponieważ Margrabiemu Almenara, teściowi zmarłego Jenerała Durca nie pozwolono udać się do Madrytu, powrócił więc do Francyi, gdzie bawi teraz w Andaye u swego przyjaciela P. Suaznawar.

Wielka Brytania i Irlandya.

Podług najnowszych wiadomości z Anglii zasły na d. 26. Maia w Dover zaburzenia mogące za sobą złe pociągnąć skutki. Na dniu wspomnianym przeprowadzono dziesięciu przemycających towary z okrętu, który był zakazanymi towarami naładowany do więzienia, aby ich potem dla dalszego ukarania oddadł Władzom marynarki. Gdy ci przemycający ludzie mieli być odprowadzonymi na pokład okrętu wojennego, zebrało się pospólstwo dla ich uwolnienia. Władze miejscowe widząc, że urzędnicy Policji i siła wojskowa nie byłyby dostatecznymi do dania odporu, dały więc przeciwnie rozkazy i zaprowadzono na powrót winowajców do więzienia; atoli pospólstwo postanowiwszy mocno uwolnić więźniów cokolwiekby to kosztować miało, uderzyło na więzienie i udało się im zrobić wyłom, którym uszli owi przemycający i jeszcze inni więźnie. Tymczasem pojmano jednego z hersztów tego rozruchn, wsadzono go do powozu ze czterema Urzędnikami Policji i miano go posłać do

Canterbury. Gdy się o tem dowiedziało pospólstwo spieszyło na drogę, dogoniło powozu, uwolniło więźnia i obeszło się bardzo źle z Urzędnikami Policji. Uważać potrzeba, iż pospólstwo mimo tego, że akt o rozruchach dwa razy był odczytany dopóty się nie rozeszło, dopóki nie uwolniono więźniów i że żołnierze chociaż najmocnicy byli drażnieni, rzucano bowiem na nich kamienie i cegły, nie dali ognia. Burmistrz Dowerski w zamieszaniu tem został mocno uderzony w rękę. — Porta Angielskie otwarte są teraz dla przywozu zboża zagranicznego.

Dnia 26. Maia, Margrabia Landsdown wniosł w Izbie wyższej, aby mianowany był wydział, do rozpoznania stanu handlu zagranicznego Anglii i naradzenia się nad środkami, któreby mu większą nadały rozciągłość.

Francya.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 30. Maia, P. Camille Jordan w obszernej i niespodziewanej mowie rozwinął przetożony przez siebie dodatek, do prawa wyborowego, podług którego mianowani mają być bezpośrednio (directement) Deputowani przez kollegia obwodowe. Powstało zatem pytanie, czyli rozwinięty już przez P. Delaunay dodatek na przeszłym posiedzeniu, mający za cel, aby w każdym Departamencie utworzone były dwa kollegia, mianujące każde z osobna równą liczbę Deputowanych, podług podwojney listy kandydatów, którzyby się na przemianę stawiali, ma mieć pierwszeństwo nad dodatkiem przetożonym, przez P. Camille Jordana zasadzającym się na bezpośrednim wyborze. Gdy pierwsze głosowanie wypadło wątpliwie przystąpiono do imiennego wywołania; dwóch Członków nie było obecnych a jeden iak wiadomo wziął uwolnienie; atoli 128 głosów przeciwko 127 rozstrzygło pierwszeństwo rozpraw na stronę dodatku wniesionego przez P. Camille Jordana.

Poczem Minister Sprawiedliwości miał obszerną mowę na obronę przetożonego od Rządu projektu do prawa, a powstawał przeciwko dodatkowi. — P. La-croix-Frainville mówił za dodatkiem, poczem dalsze rozprawy odroczone do dnia następującego.

Znany Hrabia Selkirk, który na zachodzie Ameryki Angielskiej przy wielu trudnościach założył nową osadę i wydał bardzo dobre dzieło nad wychodźcami z Kraiów, umarł d. 6. Maia w Pau w roku 49 życia swego.

Z Paryża d. 20. Maia. — Lord Newborough i Clifford przybyli tu z Londynu i wysiedli w oberze Maurice przy ulicy Rivoli, gdzie stanęła Margrabina Bute. Margrabiana ta, iak Dziennik Paryzki donosi iedzie dla poratowania swego zdrowia, ma przy sobie lekarza, dwie Dam i 8 do 10 służących; z nią iedzie także iey 18 letni syn i 20 letnia córka, co jest dostatecznym dowodem do sprzeciwienia się wieści rozszerzonej pomiędzy Damami, iakoby ona była Królową Angielską iadącą incognito.

Królowa Angielska przeiechała koło Paryża i S. Denis na d. 30. Maia bez zatrzymania się.

Wyszły zbior w 12 tomach, ustaw Francuzkiego Państwa w Paryżu poczawszy od roku 1789 do upadku Cesarstwa, zawiera około 3000 prawnych rozporządzeń, które czwartą część wieku, stanowiły o losie 40 milionów poddałych Francuzkich.

N i e m c y .

Mowią, iż Radca Stanu i Kanclerz Honenorst, który badał Sanda wyda niebawem dzieło, przez które publiczność dostatecznie uwiadomioną zostanie o całej sprawie podług aktów.

Gazety publiczne z Hamburga z d. 26. Maia donoszą: „Trudnią się teraz urzędniem Wyższego Sądu appellacyjnego dla wolnych miast, posiedzenie iego odbywać się będzie w Lubeece.“

R o s s y i a .

Gazeta Hamburgska zawiera z Petersburga pod d. 13. Maia co następuje: „Jego Cesarza Mość będzie d. 17. na obrotach wojskowych, które odprawia na placu Marsowym wszystkie tutaj znajdujące się woyska. — Mowią, iż Cesarz w drugiej połowie lata wyiedzie znowu do południowych Prowincyi Państwa. — Dnia wczorayszego Jey Cesarza Mość Cesarzowa Maryja odwiedziła Panoramę Paryża, które tu pokazują. Wiosna w terażniejszym roku nie tylko że się w czesnie poczęła lecz ciągle trwa. Żegluga otwarta; do Kronstadu przybyło już wiele okrętów. — Kanclerz Państwa Romanców poświęca się nieustannie umiejętnościom; jest ten zdrów, lecz od kilku lat stracił słuch, a teraz zaczyna słabieć na oczy.“ — Z Norczyńska (w wschodnim Sibirze) z d. 13.

Marca: „Jenerał-Gubernator Sibirski tajny Radca Sperański zwiedzając Gubernią przybył tu d. 24. Lutego. — D. 26. obeyrzał ludwisarnie i fabryki oddalone o 250 wiorstw d. 27. oglądał kopalnię Wazdwiszeńską spuścił się w głębokość 34 nici i zwiedził podziemne roboty. Na d. 29. założył towarzystwo biblijne.“ — Z Rigi d. 16. Maia: „Dnia wczorayszego P. Catalani dała tutaj pierwszy koncert. — Cena wchodu była początkowe 5 rubli srebrnych, lecz potem artystka sama zniżyła ją do 4 rubli.“

Pani Burgondio miał dadź ostatni koncert w Petersburga d. 15. Maia.

T u r c y i a .

Naynowsze wiadomością z Bagdadu odebrane w połowie z. m. w Konstantynopolu donoszą, że Szach Perski Feth Ali Szach był niebezpiecznie chory i że powatpiwano o iego wyzdrowieniu. Śmierć iego byłaby bardzo niebezpieczną dla wewnętrznego spokoyności Państwa Perskiego, ponieważ liczni synowie Szacha będący Wielkorzadcami różnych Prowincyi możeby niedozwolili, ażeby następstwo Tronu podług woli ich oycy przeszło na Abbas Mirzę trzeciego syna w porządku starzeństwa. Wysoka Porta wysłała niedawno Urzędnika do Thermanu dla zasiągnięcia wiadomości tak względem sporu granicznego iak istotnego potożenia rzeczy w Persyi.

Podług wiadomości z Kraju, Wielkorządca Egiptu Mahomed Ali Basza zajęty ciągle rozszerzaniem swojego kraju posłał korpus woyska do Libii dla podbicia pokoleń Arabskich, które dzierżą ową bogatą Prowincyę obfitującą w kosztowne płody i czynią wielkie szkody handlowi prowadzonemu karawanami. Wielu podróżnych, połączonych z tą wyprawą dla widzenia kościoła Jowisza Ammona donoszą, że nie tak Arabowie przeszkadzają postępowi tego przedsięwzięcia, lecz bardziej zaraza morowa, która się wszczęła pomiędzy woyskiem Baszy; atoli tenże wydał rozkazy do wyruszenia nowym korpusom dla wzmocnienia tamtych; równie rozkazał Wielkorządca, aby wyszło 7. do 8000 ludzi do Nubii dla zniszczenia tamże będących Mameluków i połączenia z Egiptem owej Prowincyi, która dostatecznie opatrnie ąarmarki wschodnie zębami stoniowymi, piórami strusiami, gummą, i t. p.